

BUGUNGI KUNDAGI INSON ORGANIZMIDA UCHROVCHI GEPATIT KASALLIGINI RIVOJLANISHI, UNI OLDINI OLISH USULLARI

¹Choriyeva Zulfiya Yusupovna

Toshkent Tibbiyot akademiyasi Termiz filiali Anatomiya va klinik
anatomiya kafedrasida katta o'qituvchisi,
choriyevazulfiya014@gmail.com,

²Aminova Mohinur Normurod qizi

Toshkent Tibbiyot akademiyasi Termiz filiali 1-son Davolash fakulteti
2-bosqich talabasi,
aminovamohinur133@gmail.com.

<https://www.doi.org/10.37547/ejar-v03-i02-p1-05>

ARTICLE INFO

Received: 23th January 2023

Accepted: 01st February 2023

Online: 03rd February 2023

KEY WORDS

Gepatit, Belgilari, Turlari, Kelib
chiqishi, Gepatit diagnostikasi,
davolash usullari.

ABSTRACT

Jigar inson tanasining hayotiy do'stlaridan biri hisoblanadi, u organizmni toksinlardan tozalashga, bilirubinni ajratishga, uglevodlarni, yog'larni va oqsillarni va boshqa ko'plab moddalarni parchalashga yordam beradi. Biroq, ba'zi odamlarda virusli infeksiya yoki gepatitga olib kelishi mumkin bo'lgan boshqa sabablar paydo bo'lishi mumkin, bu esa o'z navbatida jigar faoliyatiga salbiy ta'sir qiladi. Ushbu maqolada biz gepatit haqida muhim ma'lumotlarni berib o'tamiz.

Mavzuning maqsadi: Gepatit kasalligini oldini olish chora tadbirlarini ishlab chiqish va gepatit kasalligi haqida insonlarga ma'lumot berish.

Asosiy qism: Gepatit jigar yallig'lanishi deb ta'riflanadi. Bu o'z-o'zidan chegaralanishi yoki fibroz, sirroz yoki hatto jigar saratoni kabi boshqa holatlarga olib kelishi mumkin. Gepatitning eng keng tarqalgan sabablari quyidagilardan iborat:

- Virusli infeksiya
- Spirtli ichimliklar yoki boshqa ayrim giyohvand moddalar kabi toksik moddalarning ortiqcha iste'mol qilinishi.
- Otoimmun kasalliklar

Undan kegin O'tkir gepatitning belgilari ham bor u quyidagilardan iborat:

Isitma, Charchagan Grippga o'xshash alomatlar, rangpar najaslar, Qorin og'riq, Ko'ngil aynishi, qusish, Qorong'i siydik, intervalli og'riq, Anoreksiya, birdaniga vazn yo'qotish, Sariqlik - terining va ko'zning sarg'ayishi.

Semptomlar infeksiyadan keyin ikki haftadan olti oygacha boshlanishi mumkin, ammo gepatit B yoki gepatit C bilan kasallangan ba'zi odamlarda ko'p yillar o'tgach, zarar jigar funksiyasiga ta'sir qilmaguncha, hech qanday alomat paydo bo'lmasligi mumkin.

Gepatitni turlariga keladigan bo'lsak 5 ta gepatit turi mavjud - A, B, C, D va E.

Gepatit B va C jigar sirrozi va jigar saratonining eng ko'p uchraydigan sabablari hisoblanadi.

Gepatit A Ushbu virusning eng ko'p tarqalgan manbai infeksiyali bemorlarning yuqumli kasalliklari bo'lib, ular ifloslangan suv yoki oziq-ovqat orqali yuborilishi mumkin. Ba'zi

infektsiyalar yengil va bemorlar davolanishi va yaxshilanishi mumkin. Boshqa tomondan, hayotga xavf tug'diradigan ba'zi holatlar mavjud.

Gepatit B Bu infektsiya qon, semen va boshqa tana suyuqliklarida infektsiya orqali o'tadi. Infektsiyalangan onadan chaqaloqqa yoki chaqaloqlarga va boshqa kontaminatsiyalangan qon mahsulotlariga qon quyish orqali yuborilishi mumkin. Gepatit B kasalligiga moyil bo'lganlar odatda infektsion kasallik bilan og'rigan bemorni davolash bilan shug'ullanadigan tibbiyot xodimlaridir.

Gepatit C Bu, odatda, HCV kontaminatsiyalangan qon va qon mahsulotlari yordamida infektsiyalangan qon orqali o'tkaziladi. Boshqa umumiy manba jinsiy aloqadir. HCV uchun hech qanday vaktsina yo'q.

Gepatit D nafaqat Gepatit B kasalligida bemorlarda paydo bo'ladi. Bu og'ir infektsiyaga aylanib, u bir nechta yomon natijalarga olib kelishi mumkin. Gepatit B ni oldini olish uchun ishlatiladigan emlashlar ham Gepatit D infektsiyasini oldini olish uchun ishlatilishi mumkin.

Gepatit E uchun eng keng tarqalgan usul transpired oziq-ovqat va suv hisoblanadi. Bu rivojlanayotgan va rivojlangan mamlakatlarda butun dunyo bo'ylab o'limlarning eng ko'p tarqalgan sababi. Emlash ixtiro qilingan, ammo butun dunyoda mavjud emas.

Gepatit diagnostikasi

U quyidagilarni o'z ichiga oladi:

1. Jismoniy tekshiruv

Shifokor bemorning kasallik tarixini oladi va yuqumli va yuqumli bo'lmagan hepatit xavfini oshirishi mumkin bo'lgan xavf omillarini aniqlaydi.

Jismoniy tekshiruv vaqtida shifokor og'riq bor-yo'qligini bilish uchun qorin bo'shlig'ini sekin bosib, jigar kattalashganligini tekshiradi, shuningdek terining rangi yoki ko'zlari sarg'ayganligini tekshirishi mumkin.

2. Jigar faoliyatini tekshirish

Jigar funktsiyasi testlari jigar qanchalik yaxshi ishlashini ta'minlash uchun qon testi orqali qo'llaniladi va bu testlarda g'ayritabiiy natijalar paydo bo'lganda, bu muammoni ko'rsatadi.

Jigar fermentlarining ko'tarilgan darajasi jigar bilan bog'liq muammo, jigarning shikastlanishi yoki uning to'g'ri ishlamayotganligini ko'rsatishi mumkin.

3. Boshqa qon testlari

Agar jigar funktsiyasi testlari natijalari anormal bo'lsa, shifokoringiz hepatitning asosiy sababini aniqlash uchun boshqa qon testlarini tavsiya qilishi mumkin.

Qon testlari hepatitni keltirib chiqaradigan viruslarni aniqlaydi va antikorlar mavjudligini aniqlaydi, ayniqsa otoimmun hepatitda.

4. Ultratovush tekshiruvi

Qorin bo'shlig'ining ultratovush tekshiruvi qorin bo'shlig'i ichidagi organlarning batafsil rasmini yaratish uchun ishlatiladi, chunki u quyidagilarni aniqlashi mumkin:

qorin bo'shlig'idagi suyuqliklar.

jigar shikastlanishi

Gepatomegali.

Jigar o'smalari.

O't pufagining anormalliklari.

5. Jigar biopsiyasi

Ba'zida shifokor teri orqali igna kiritish orqali jigar to'qimalarining yoki jigarning g'ayritabiiy ko'rinadigan boshqa joylaridan biopsiya oladi, ya'ni protsedura operatsiyani talab qilmaydi. Ushbu protsedura jigarga qancha infektsiya yoki yallig'lanish ta'sir qilganligini ko'rsatadi.

Xulosa: Oldini olishning eng muhim usullaridan biri, ayniqsa gepatit A yoki gepatit E keng tarqalgan mamlakatga sayohat qilishda quyidagi iboralardan foydalanish kerak: mahalliy suv va xom go'sht, sabzavot va mevalar kabi xom ovqatlardan voz kechish. B, C va D gepatitlarining oldini olish mumkin bo'lsa-da: ustalararni ishlatmaslik, boshqa birovning tish cho'tkasini ishlatmaslik, shuningdek, qonga tegmaslik va jinsiy aloqada himoya vositasi (prezervativ) dan foydalanish kerak.

References:

1. <https://www.vaidam.com/uz/knowledge-center/liver/types-hepatitis-and-how-they-can-be-detected>